

Kniha: 88. Jindřich Novotný v knize Děje obce studničné

	Knihy
	
Jindřich Novotný v knize Děje obce studničné	

Kniha

Jindřich Novotný st. v knize Děje obce studničné

Dnes budeme číst kapitolu z knihy Děje obce studničné, která pojednává o Jindřichu Novotném st., rodákovi z blízké Řešetovy Lhoty.

Jindřich Novotný

Baptistický kazatel Jindřich Novotný st.
(1846 – 1912)

„Řešetova Lhota je malá dědinka na Náchodsku. Leží v náručí tichého údolíčka, skorem oddělena od ostatního světa. Vzdálenost od rušného života městského nebyla jí nevýhodou, spíše předností: Lhota rodila děti svérázné, život vyvíjel se v jejím lůně v osobité kráse. Tuctový nátěr městský nepronikl nikdy k nim.“ Tak začíná útlá brožura o životě člověka, na kterého v dnešní uspěchané době sotva kdo vzpomene a kterého vlastně mimo několika zasvěcených už ani nikdo nezná. A přece si zaslouží, aby byl připomenut. Je to zdejší rodák Jindřich Novotný. Narodil se 12. července 1846 řešetolhotskému rodáku Ignáci (Hynkovi) Novotnému a Anně roz. Roubalové ze Studnice, patrně v čp. 4. Už od útlého mládí projevoval na svůj věk nevšední hloubavost. Bohužel už v sedmi letech mu zemřela matka, která ještě na smrtelné posteli myslela v tehdejších těžkých dobách na chudé. Přála si, aby v den jejího pohřbu napekli chléb a rozdali ho potřeb-

ným. Jindřichův otec Hynek Novotný byl ve Lhotě od roku 1834 rychtářem. O jeho oblíbenosti svědčí i to, že byl do této funkce zvolen ve věku pouhých 24 let. Novotný byl sice katolík, ale velice tolerantní, a tak přál i jinověrcům, kterých v té době bylo ve Lhotě samé a v okolí dost. I když byl dávno vydán toleranční patent – protestanté, ponejvíce evangelíci, neměli stále na různých ustláno, neboť setrvání při víře jejich otců, komplikovala celá řada dalších patentů a nařízení. A tak se raději scházeli ke svým náboženským shromážděním tajně. Zde se scházeli u tkalce Dobše, zřejmě v chalupě čp. 36, stojící poněkud stranou. Když kolem roku 1850 začali chodit po vsích na kontroly četníci, protestanté byli pokaždé varováni. První kroky mužů zákona vedly vždy k rychtáři, kdy byli od paní domu pohoštěni. Mezitím rychtářka vyslala své děti, aby oběhly sousedy a sdělily jim, že jsou zde „žandáři“. Tak bylo mnoho, pro jinověrce vzácných českých knih, zachráněno od pohromy.

Hynek Novotný jezdil často do Prahy a scházel se zde v kavárně Karla Romanovského s předními českými intelektuály a obrozenci. Byl velkým ctitelem Karla Havlíčka Borovského. Doma zpíval českobratrské písně a před jídlem se modlil. Do Řešetovy Lhoty také údajně přicházela Božena Němcová, která byla s rodinou Novotných v příbuzenské stavu. Ovšem zde nevíme v kterém období, neboť od roku 1837, kdy se provdala, se do zdejšího okolí nepodívala,¹³⁷ i když bydlela nejprve v Červeném Kostelci a poté v Josefově. Do rod-

137 Sobková Helena: *Tajemství Barunky Panklové. Portrét Boženy Němcové*. Praha – Litomyšl 2008, s. 180 – 181.

ných Ratibořic se poprvé od svatby dostala až v pozdním létě roku 1844, to však už přijela z Prahy.

V roce 1848, když byl po neúspěšné revoluci opět nastolen nesmlouvavý absolutismus, musel Novotný jako rychtář leckdy klidnit rozvášněné hlavy, aby se nedopustily nějaké nepředloženosti. Sám kouřil dýmku, na jejíž hlavičce byl vyobrazen Karel Havlíček. V těžkých dobách mu ji manželka ukryla pod doškovou střechu, aby ji četníci nenašli a symbol českého rebelantství a svobody nepřivedl úřední osobu do problémů. Dýmka se samozřejmě našla až po letech, při opravě střechy i s dalšími „nebezpečnými“ věcmi. Hynek Novotný byl člověk rozvášněný a spory, které musel řešit v rámci své funkce, rozhodoval spravedlivě a s nadhledem. Když už měl smrt na jazyku, požádal svého syna Jindřicha, aby mu četl z bible. Studnický farář se dozvěděl, že je rychtář těžce nemocen a přišel ho zaopatřit. Avšak Novotný se na posteli obrátil ke zdi se slovy: „*Jděte pryč!*“ Duchovní tedy nepřišel ani na pohřeb, hrob zůstal nevykropen, nesmělo se zvonit a celou smuteční slavnost řídil nebožtíkův syn Jindřich.

Tradice protestantismu se v kraji držela od těžkých pobělohorských dob. Zároveň se lidé snažili hájit i mateřskou řeč. Autor spisku, ze kterého je čerpáno, uvádí, že v dobách rekatolizace si jezuité vytipovali v Řešetově Lhotě osmačtyřicet „*nebezpečných kacírů*.“ Žili zde uvědomělí a nebojácní lidé, kteří dokázali z blízkého Pruska propašovat zakázané knihy psané česky, tištěné v cizině. V okolí nebyla nouze o evangelické kalendáře, ale ani o Kralickou bibli. To spíše dále ve vnitrozemí měli nedostatek potřebné potravy ducha. Do vsi tajně putovali i evangelíci z královéhradeckého kraje, jen aby si bibli pročetli, nejdůležitější pasáže si zapamatovali a předali dál.

Po vydání tolerančního patentu v roce 1781 se začali všichni tajní evangelíci a písmáci shromažďovat. Co však povolil, i když s mnohými překážkami pro věřící stát, nepovolila vrchnost. A nakonec žilo v zemi vždy dost „dobrých Čechů“, kteří museli přece konat svoji povinnost. Jedním z nich byl údajně i studnický kostelník, který horlivě sbíral závadnou literaturu po domech „*kacírů*.“ S mnohým z nich se o tyto poklady tvrdě přetahoval. Jeden z bratrů si však krádež bible nenechal líbit a šel rovnou do Náchoda na zámek, aby se dožadoval svého práva. Vrchní správce, rodem Němec, v podstatě nevěděl, o co kráčí, ale statný venkovan na něho svým vystoupením zapůsobil, a tak poslal pro kostelníka. Nastalo dlouhé šetření faktů a zkoumání doličného předmětu – knihy. Nakonec vrchní úředník údajně pronesl: „*A co je to ten piple (bible)? I dej mu ten chlópej piple!*“ A tak tentokrát zvítězilo dobro nad zlem a staroch si domů nesl svoji drahocennost.

Stočme nyní řeč na rychtářova syna Jindřicha Novotného. Ve škole dobře prospíval a patřil vždy k těm nejlepším žákům. Protože jediné noviny odebíral ve vsi představený obce, malý Jindřich, sotva se naučil číst, předčítal doma ostatním sousedům. V té době se v malém citlivém hochovi začalo probouzet náboženské cítění. Jednou v neděli dopoledne, poranil kamarád Jindřichovi při hře hroudou oko. V blízkosti lesa u studánky stála Na Hačkách chalupa tkalce Dobeše, kde se scházeli lhotečtí nekatolíci. Tam vešel i chlapec, který si chladil oko namočeným kapesníkem a sedl si na lavici. Zatím se zde sešli souvěrci, aby zpívali nábožné písně a posléze jeden z nich četl z bible. Vnímavý hoch se ponořil do okolního dění a nějak mu to vše dělalo dobře na duši. Později už k Dobešovým docházel sám a

nakonec se stal i předčítatelem.

V 60. letech 19. století se na Náchodsku rozšířilo nové náboženské hnutí, v podstatě šlo o učení evangelické, ale s hlubšími kořeny. Jeho hlavním propagátorem byl Jan Balcar¹³⁸ z Horní Radechové a jiní. Stále zde však nebyl žádný evangelický právoplatný duchovní. Nejbližším byl farář augsburského vyznání v Černilově u Hradce Králové. Když pak zemřel za tuhé zimy v Řešetově

Chalupa čp. 4 – rodiště Jindřicha Novotného

Lhotě evangelík Josef Kočnar, musel mu být vypraven důstojný pohřeb i bez duchovního, neboť cesta pro něho a zpět nebyla možná. Starší sboru bratr Dobeš oslovil po dlouhém uvažování mladého Novotného: „*Jindřichu, ty nám budeš dělat panáčka.*“ Jinými slovy jej ustanovil laickým duchovním, tedy jakýmsi predikantem. Celá věc měla však háček, Jindřich byl oficiálně katolík a nyní měl vést evangelický pohřeb. Svědomí se v něm přece jen ozývalo, ale svého úkolu se zhostil dobře.

Podle všech indicií bral mladý Novotný své poslání velmi vážně, zúčastňoval se všech shromáždění a dalších náboženských aktivit. Protože v námi sledovaném období neexistovaly ještě evangelické kostely, tedy ani hřbitovy¹³⁹, lidé tohoto vyznání byli pohřbíváni na hřbitov katolický, což mnohdy přinášelo oběma stranám problémy. Někdy se laičtí kazatelé dostávali do sporu s katolickými duchovními.

Později, to už mu šlo asi na 18. rok, se rozhodl konvertovat k evangelické víře. Za tím účelem si zajistil dva svědky, starého Dobeše a mladého Kočnara. Radostné očekávání však brzy přerostlo ve zklamání. Evangelický farář, ke kterému v té době zašel, o něho neprojevil valný zájem, a nakonec před ním, dá se říci, utekl.

Jindřich Novotný se v rámci svého náboženského citění a poslání stýkal s mnoha vlivnými lidmi stejného smýšlení, stále měl však své civilní povolání – živil se obchodem a usadil se v Praze, kde vstoupil do Svobodné reformované církve. Poté se stal jejím kazatelem. Pro tuto činnost ho získal evangelický farář Šubert a misionář Van Anđel. Když však dostal od evangelického duchovního nabídku, aby nastoupil jako student teologie, dvakrát odmítl, což jej později mrzelo. Nakonec své rozhodnutí zvrátil a nechal se zapsat na studium do Chrischony, nedaleko švýcarského města Basileje, kam nastoupil 4. listopadu 1870 na 4 roky. V roce 1874 přijal místo evangelisty v Praze. Při jeho povolání si ho však počaly všimnat státní úřady, několikrát byl nucen se setkat se známým policejním radou Františkem Dederou.¹⁴⁰

138 Jan Balcar, původně tkadlec, se narodil 27. března 1832 v Horní Radechové. Svěpomocí dosáhl hlubokého náboženského vzdělání a v roce 1855 vystoupil z církve římskokatolické a připojil se k evangelické církvi reformované. Nebyl však spokojen s vlností tohoto uskupení, a tak založil novou *Svobodnou evangelickou církev českou*. Zemřel 25. listopadu 1888 v Bystřem u Dobrušky.

139 Patrně nejbližší evangelický kostel a okolo něho i hřbitov, nechal zřídit majitel náchodského zámku a velkostatku Vilém princ ze Schaumburg – Lippe v letech 1860 – 1864 nad Šonovem (dnes Provodov – Šonov).

140 V roce 1861 došlo k formálnímu zrovnoprávnění evangeliků s katolíky tzv. Protestantským patentem. Dříve zde byly dvě

Život však nemá jen stinné stránky. V roce 1875 se Jindřich seznámil s Annou Kostomlatskou, se kterou 3. listopadu toho roku uzavřel sňatek. Manželka se mu stala neutuchající pomocnicí v jeho misijní práci. Roku 1881 dostal tehdy pětatřicetiletý duchovní příležitost studovat ve skotském Edinburgu na prestižní univerzitě *Free College*, kam odjel s celou rodinou. Po návratu v roce 1884 se stal kazatelem Svobodné reformované církve, ale později začal pozvolna inklinovat k baptizmu¹⁴¹. Setkal se totiž s „biblickým kolportérem“ Augustem Meereisem, který byl baptista a opatřil mu literaturu o křtu. Novotný dospěl k názoru, že křtění dospělých je správné a přestal křtít děti. To pochopitelně vedlo k rozepři s vedením misie. Společnost jej spatřovala jako tvrdohlavého člověka a dala mu výpověď. Novotný pak založil na Žižkově samostatný sbor, kde byla otázka křtu volná.

V roce 1885 byl už podruhé pozván do Ruského Polska, kde se 12. února nechal pokřtít od potomka českých exulantů Karla Ondry. Poté dostával nabídky na místo baptistického kazatele ve Vídni, Sasku i jinde. On chtěl však pracovat v Praze, což mu bylo nakonec splněno. Později se vzdal svého žižkovského sboru a stal se kazatelem nově utvořeného sboru šestnácti roztroušených baptistů na Podřipsku. Ten nesl oficiální název „*Pražský sbor u víře pokřtěných křesťanů*“ a byl založen 24. března 1885 v Hleděbce u Veltrus. V roce 1886 se sbor shromažďoval v modlitebně postavené na zahradě domu č. 157 v Jungmannově ulici ve Vršovicích.¹⁴² Úřady však nechaly dům brzy zavřít a kazateli činnost znemožnily. Ten se tak záhy dostal do hledáčku c. a k. policie. Pod dohledem policejních úředníků skončila i rodina jeho sestry, kterou navštívil. Celou věc pak nakonec řešil soud. Novotný se však nevzdal a brzy začal připravovat další aktivity, kdy založil Sdružení mládeže. V tomto sboru se stal varhaníkem i dirigentem. Podporoval nedělní školu pro mládež, založil Spolek zdrženlivosti „Chelický“ atd. Byl činný literárně, kdy vydal několik brožur a letáků, zároveň dopisoval do zahraničních časopisů. Hodně cestoval a na svých cestách přednášel o českém národě a své misijní práci. Vychoval několik misijních pracovníků, včetně svého syna Jindřicha.

Jindřich Novotný st. zemřel 14. ledna 1912 ve věku 66 let, když před sedmi roky pohřbil svého syna Jindřicha. Po jeho smrti se stal kazatelem církve další syn Josef Novotný, který byl pro tuto službu vyvolen již roku 1909.

tolerované a poté státem uznané církve – evangelická reformovaná a evangelická církev augsburského vyznání. Od 70. let 19. století byly založeny další a to evangelická církev bratrská (od roku 1918 Jednota bratrská), Svobodná církev reformní (Jednota českobratrská) a baptistická. Dvě poslední však stát neuznal!

¹⁴¹ Baptisté odvozují svůj název od řeckého slova „baptizó“ – křtiti. Jsou známi tím, že křtí až dospělé, tedy až po svobodném rozhodnutí jedince. Jsou to evangelikálové, kteří svou víru čerpají pouze z Bible.

¹⁴² Viz [https://theses.cz/id/catrib/Diplomová práce. Ve spisku Józy Novotného *Pilný život* se uvádí, že zahrada patřila právě Jindřichu Novotnému.](https://theses.cz/id/catrib/Diplomová práce. Ve spisku Józy Novotného <i>Pilný život</i> se uvádí, že zahrada patřila právě Jindřichu Novotnému.)

1890 – Antonín Semerák
 1900 – Antonín Semerák
 1910 – Ferdinand Malina
 1921 – Ferdinand Malina
 1945 – Josef Malina
 1984 – Josef Malina
 nyní – Josef Malina

čp. 4 – chalupa, zničena povodní a znovu vystavěna jinde

před 1752 – Jan Tlapa

1752 – Jan Jiránek od Jana Tlapy
 1772 – Václav Borůvka od Jana Jiráka
 1781 – Jan Borůvka po † otci od matky Marie Borůvkové
 1785 – Jan Honzů od Jana Borůvky
 1798 – Václav Adámek od Jana Honzů
 1810 – Václav Adámek po † otci Václavu
 1811 – František Honzů od Václava Adámka (zastupoval otec Jan Honzů)
 1815 – Alžběta Novotná od Františka Honzů
 1829 – Ignác (Hynek) Novotný od matky Alžběty
 1868 – Jan Berka od Hynka Novotného
 1890 – Karel Berka
 1910 – Karel Tylek?
 1921 – Karel Berka
 1945 – Anna Tylková
 1955 – demolice
 nyní – Milan Horák, Danuše Horáková

čp. 5 – chalupa, zničena povodní

1654 – Jiřík Hampl

1713 – Jan Ješík

1721 – Jan Ješík

před 1744 – Martin Lejsek

1744 – Jan Kábrt od Martina Lejska
 1758 – Václav Ditrich po otčímovi Janu Kábrtovi
 1771 – Jan Línek od Václava Ditricha
 1786 – Jan Línek ml. od matky Anny
 1788 – Josef Línek od matky Anny¹⁵⁰
 1825 – Jan Línek od otce Josefa Lína
 1837 – Jan Línek
 1872 – Josef a Josefa Kinclovi od Jana a Marie Hejzlarových¹⁵¹
 1890 – Josef Kinc
 1900 – Jan Kejzlar
 1921 – Jan Kejzlar
 1980 – Luděk Kejzlar
 1984 – Roman Pázler
 nyní – Jakub Pázler

čp. 6 – chalupa

1654 – Jiřík Pitner

¹⁵⁰ Zde je pravděpodobné, že jde o bratra, který asi zemřel, a proto chalupa přešla opět na vdovu Annu Linkovou. Ta ji pak přechala dalšímu synovi.

¹⁵¹ Už před tím prodali manželé Hejzlarovi patrně kvůli zadluženosti některé své pozemky Josefu Linkovi. Poté byli nuceni prodatbytek polností a stavení Kinclovým.

Rodný dům Jindřicha Novotného (č.p. 4) s přehledem jeho majitelů.

Děje obce studnické

Vydal:

Obecní úřad Studnice

Fotografie a kresby:
archiv autora
archiv pana Aleše Antoše st.
OÚ Studnice

Texty:
Zdeněk Jánský
Jan Čížek
(3 kapitoly)

Grafika:
PINstudio.cz

Tisk:
Integraf, s.r.o. Náchod

Počet výtisků:
500ks

Vydání první

ISBN 978-80-270-1119-3

Kapitolu o Jindřichu novotném si můžete stáhnout zde:

[J_Novotny_1Stáhnout](#)

[J_Novotny_2Stáhnout](#)

[J_Novotny_3Stáhnout](#)

[J_Novotny_4Stáhnout](#)

[J_Novotny_5Stáhnout](#)

[J_Novotny_6Stáhnout](#)

Zdroj:

Zdeněk Jánský, Jan Čížek – Děje obce studnické, Obecní úřad Studnice, Náchod, str. 307, první vydání

Petr Hlaváček

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Sít víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté – Sít víry](#)